

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ ПІД ЧАС ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

DEVELOPING THE READINESS OF THE FUTURE VOCATIONAL EDUCATION TEACHER FOR INNOVATIVE ACTIVITIES IN AGRICULTURAL PRODUCTION DURING TECHNOLOGICAL PRACTICE

У статті розкрито досвід залучення майбутніх педагогів професійного навчання до інноваційної діяльності у сільськогосподарському виробництві під час технологічної практики.

Для підсилення змісту технологічної практики розроблено індивідуальні завдання інноваційного змісту; передбачено відвідування науковими педагогічними працівниками та здобувачами освіти міжнародних аграрних виставок в Україні (Агро-2019, Агро-2020 та ін.), співпрацю з навчально-практичними центрами професійної освіти.

Доведено, що компетентнісний підхід у професійній освіті характеризується пошуком нових шляхів підвищення рівня здатності фахівців провадити професійну діяльність, що виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок.

Подані основні фактори, які бралися до уваги під час підписання договорів із підприємствами сільськогосподарського виробництва з метою проходження на їх базі технологічної практики майбутніми педагогами професійного навчання.

У студента на основі знань, отриманих під час теоретичних занять, повинні сформуватися професійні вміння і навички для прийняття самостійних рішень під час виконання виробничих завдань у реальних умовах на агровиробництвах, а також потреба самостійно поповнювати свої знання і творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Підведено підсумки, щодо формування готовності майбутнього педагога професійного навчання до інноваційної діяльності у сільськогосподарському виробництві під час технологічної практики, яка є найбільш продуктивною коли зміст технологічної практики відповідає створеним умовам для набуття майбутніми педагогами професійного навчання практичних умінь та навичок із застосування інновацій у сільськогосподарському виробництві.

Ключові слова: технологічна практика, інновації, сільськогосподарське виробництво,

педагог професійного навчання, готовність до інноваційної діяльності.

The article reveals the experience of involving future teachers of professional education in innovative activities in agricultural production during technological practice.

To strengthen the content of technological practice, individual tasks of innovative content have been developed; it is envisaged that scientific and pedagogical workers and students of education will visit international agricultural exhibitions in Ukraine (Agro-2019, Agro-2020, etc.), cooperation with training and practical centers of professional education.

It has been proven that the competency-based approach in professional education is characterized by the search for new ways of increasing the level of the ability of specialists to conduct professional activities, which arises on the basis of a dynamic combination of knowledge, abilities, and skills.

The main factors that were taken into account when signing contracts with agricultural production enterprises for the purpose of technological practice on their basis by future teachers of professional training are presented.

Based on the knowledge gained during theoretical classes, the student should develop professional skills and abilities to make independent decisions during the performance of production tasks in real conditions on agricultural production, as well as the need to independently replenish their knowledge and creatively apply it in practical activities.

Conclusions are made regarding the formation of the readiness of the future teacher of professional training for innovative activities in agricultural production during technological practice, which is most productive when the content of technological practice meets the conditions created for future teachers of professional training to acquire practical abilities and skills in the application of innovations in agricultural production.

Key words: technological practice, innovation, agricultural production, professional training teacher, readiness for innovative activity.

УДК 378.011.3-051:377]:001.895
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/56.2.13>

Маринченко Є.О.,

докт. філософії,
ст. викладач кафедри
професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського національного
педагогічного університету
імені Олександра Довженка

Федорченко М.С.,

студент I курсу магістратури факультету
технологічної і професійної освіти
Глухівського національного
педагогічного університету
імені Олександра Довженка

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Дієвим чинником у процесі формування готовності майбутнього педагога професійного навчання до інноваційної діяльності у сільськогосподарському виробництві є технологічна практика.

Технологічна практика є складником освітнього процесу підготовки студентів ОС «Бакалавр», Спеціалізацій 015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології», 015.38 «Транспорт». Вона спрямована на закріплення теоретичних знань,

отриманих майбутнім педагогом професійного навчання за час навчання, та набуття, вдосконалення практичних умінь та навичок за обраною спеціалізацією [1].

Технологічною практикою передбачено:

- вивчення структури агропідприємства (структурного підрозділу);
- вивчення системи управління агропідприємством та його структурними підрозділами;
- вивчення напрямів діяльності агропідприємства (структурного підрозділу);

– дослідження матеріально-технічного забезпечення агропідприємства (структурного підрозділу);

– ознайомлення із виробничими і технологічними процесами, їх організацією, плануванням і структурою;

– удосконалення і закріплення трудових умінь і навичок із експлуатації, ремонту та обслуговування автомобільної та сільськогосподарської техніки, машин та агрегатів;

– поглиблення знань із дисциплін циклу професійної та практичної підготовки [1].

Положення про проходження практики студентів закладів вищої освіти України [1] визначає, що її основною ціллю є оволодіння сучасними методами, формами організації й технічними засобами у сфері виробництва та переробки продукції.

Діяльність майбутнього педагога професійного навчання під час технологічної практики дублює професійну діяльність виконавця різнопланових робіт у сільськогосподарському виробництві. Майбутні фахівці мають можливість закріпити набуті в закладі вищої освіти теоретичні знання, практичні вміння, набути досвід роботи в трудовому колективі та продемонструвати свій рівень підготовки, вивчити досвід роботи керівників, ознайомитися із інноваційними технологіями вирощування та збирання сільськогосподарських культур, досягненнями науки та техніки тощо.

Мета практики спрямована на поглиблення та закріплення набутих теоретичних знань та практичних умінь із фахових дисциплін; поетапне формування системи вмінь та їх удосконалення; структуровану підготовку до професійної діяльності; усвідомлення тісного зв'язку між теоретичним навчанням і практикою; організацію безпеки життєдіяльності під час виконання робіт; формування сумлінного ставлення до праці, поваги до обраної професії, вільного, дбайливого та раціонального використання сільськогосподарської техніки, інструментів та обладнання, згуртованості в спільній діяльності, здатності прогнозувати труднощі в роботі, а також самостійно обирати шляхи їх вирішення, готовності до взаємодопомоги та взаємної підтримки; засвоєння передових технологій, які використовуються, тощо [1].

Таким чином удосконалення змісту технологічної практики на сьогодні є актуальним питанням, оскільки використання нової техніки, технологій, застосування нових добрив та інше, потрібно вивчати одночасно з впровадженням всіх інноваційних процесів на виробництві для того щоб підготувати компетентного фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні теоретичні та методологічні положення, пов'язані з розкриттям сутності й змісту інновацій, особливостями і закономірностями їх прояву в сільськогосподарському виробництві,

досліджено в працях науковців: В. Андрійчука, Н. Василенка, О. Гапченка, О. Дація, В. Денисюка, М. Кропивка, М. Маліка, Л. Малишевої, А. Михайлова, О. Нужиної, Т. Орової, П. Саблука та ін. [3].

Формулювання мети статті. Метою статті є розкриття особливостей проходження майбутніми педагогами професійного навчання технологічної практики.

Виклад основного матеріалу. Постійне впровадження в сільськогосподарське виробництво нових технологій, оновлення матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств детермінує перегляд вимог до освітнього процесу підготовки педагога професійного навчання сільськогосподарського профілю. Зазначимо, що висока вартість сільськогосподарського технічного обладнання не дозволяє вишам, які здійснюють підготовку педагогів професійного навчання зазначеного профілю, придбати його.

Саме тому, щоб домогтися високого рівня готовності педагога професійного навчання до інноваційної діяльності в сільськогосподарському виробництві, спроєктовано:

– відвідування науковими педагогічними працівниками та студентами міжнародних аграрних виставок в Україні (Агро-2019, Агро-2020);

– співпрацю з навчально-практичними центрами професійної освіти, закладами фахової передвищої та вищої освіти сільськогосподарського профілю [2].

У навчально-практичних центрах професійної освіти здійснюється практико-орієнтована підготовка майбутніх фахівців із застосуванням новітніх виробничих технологій, обладнання, матеріалів, інструментів; технологій дуального, контекстного, проєктного, електронного навчання [5].

Наприклад, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка співпрацює з Глухівським агротехнічним інститутом імені С. А. Ковпака Сумського НАУ, на базі якого компанією KUNN Ukraine було відкрито навчально-демонстраційний центр, який складається з відкритого демонстраційного майданчика та аудиторно-лабораторного приміщення. На майданчику представлено техніку за двома напрямками – для господарств, які займаються вирощуванням продукції рослинництва та тваринництвом. Із техніки для тваринництва на демонстраційному майданчику для господарств, які мають 300–400 дійного стада, представлені видувач-роздавальник соломи PRIMOR 4260M, машини для заготівлі кормів, граблі-валкоутворювачі FC 3160 TCR та косарка FC 3561 TCD з плющенням для скошування люцерни під трактори від 100 к.с. виробництва фірми KUNN. Техніка для вирощування продукції рослинництва представлена такими фірмами виробниками сучасної сільськогосподарської техніки, як Lemken та

KUHN. Від компанії ЛЕМКЕН-Україна на майданчику представлені машина для передпосівного обробітку ґрунту Zirkon 8 та сівалка для органічного вирощування сільськогосподарських культур Solitaire 9. У свою чергу, компанією KUHN Ukraine ґрунтообробна техніка представлена плугом Multi-Master 123 5T 80/120. Компанією також надано дві сівалки точного висіву для посіву кукурудзи, соняшнику, цукрового буряку, ріпаку та інших культур, а саме Planter 3 TRS 16-рядкова та 5-метрова Planter 3 під трактори потужністю 150 к.с. Також є розкидач мінеральних добрив Axis 30.2 K, яким вносять мінеральні добрива перед оранкою або для підживлення рослин [3].

Укладання договорів про співпрацю з агропідприємствами (закладами), де передбачається проходження майбутнім педагогом технологічної практики, є дієвим складником формування готовності майбутнього педагога професійного навчання до інноваційної діяльності у сільськогосподарському виробництві. Технологічна практика спрямована на закріплення теоретичних знань, здобутих студентами за час навчання, та набуття, вдосконалення практичних умінь та навичок за обраною спеціальністю, зокрема, інноваційних.

Під час підписання договорів із підприємствами сільськогосподарського виробництва з метою проходження на їх базі технологічної практики майбутніми педагогами професійного навчання серед інших факторів брали до уваги:

- види діяльності підприємств, які мали бути подібними до спеціалізації педагога професійного навчання;
- наявність високого рівня сучасного матеріально-технічного обладнання на місцях проходження практики;
- наявність кваліфікованого співкерівництва від підприємства;
- надання права користуватися лабораторіями, технічною, нормативною та іншою документацією.

Діяльність майбутнього педагога професійного навчання під час технологічної практики дублює професійну діяльність фахівців сільськогосподарського виробництва. Майбутні педагоги мають можливість закріпити набуті в закладі вищої освіти теоретичні знання, практичні вміння, набуті досвіду роботи в трудовому колективі та продемонструвати свій рівень підготовки, вивчити досвід роботи керівників, ознайомитися із сучасними технологіями вирощування та збирання сільськогосподарських культур, досягненнями науки та техніки [5].

На основі аналізу наукових доробок, власного педагогічного досвіду, враховуючи зміни та вимоги до сучасного фахівця, ми доповнили зміст практик.

Серед проблематики практики увага майбутнього педагога професійного навчання була звернена на те, щоб:

- вивчити нові сорти або гібриди рослин, породи чи види тварин і птиці, які більш стійкі до хвороб і шкідників, несприятливих факторів навколишнього середовища;
 - вивчити новий вид техніки, технології чи устаткування;
 - здійснити аналіз нових технологій обробітку сільськогосподарських культур, нових технологій у тваринництві, науково обґрунтованих систем землеробства і тваринництва, ресурсозберезувальної технології виробництва і зберігання с.г. продукції;
 - вивчити сучасні види добрив, сучасні засоби захисту рослин, дослідити основні способи внесення добрив;
 - вивчити методи ефективного управління персоналом;
 - вивчити питання щодо забезпечення сприятливих умов праці та відпочинку працівників господарства;
 - дослідити основні виходи на сегмент ринку, удосконалення якості продукції і розширення асортименту, нові канали розповсюдження продукції.
- Для підсилення змісту технологічної практики з метою формування готовності майбутнього педагога професійного навчання до інноваційної діяльності у сільськогосподарському виробництві було розроблено індивідуальні завдання інноваційного змісту, плани екскурсій [6].
- Кожен студент у період практики виконує одне або декілька індивідуальних завдань із поглибленого вивчення окремих сторін виробництва, пов'язаних з інноваційними процесами.
- Індивідуальне завдання кожному студенту видає керівник практики від закладу вищої освіти за узгодженням із керівником від підприємства. Індивідуальне завдання студент-практикант виконує самостійно, послуговуючись при цьому консультаціями керівників практики, а також відповідною літературою та документацією підприємства.
- Орієнтовні теми індивідуальних завдань:**
- визначити кінематичні показники трактора Claas;
 - провести розрахунок з визначення продуктивності сучасної сівалки суцільного висіву Great plains solid stand 15;
 - дослідити сучасні технології вирощування конопель в Україні;
 - дібрати сучасні агрегати для виконання технологічної операції з посіву гречки;
 - розрахувати експлуатаційні показники сучасних тракторів «John Deere», «Claas», «Fendt»;
 - дослідити сучасні технології вирощування льону в Україні;
 - проаналізувати сучасні картоплекомбайни вітчизняного та закордонного виробництва;
 - дібрати сучасний плуг для виконання оранки під посів кукурудзи у складі трактора «Fendt».

– провести розрахунок комбайна «John Deere» – Т670 під час збирання кукурудзи на зерно;

– провести аналіз нанотехнологій при вирощуванні та збиранні соняшнику;

– охарактеризувати механізацію виробничих процесів при вирощуванні кормових культур на сіно;

– спроєктувати механізований процес вирощування та збирання картоплі;

– розробити операційну технологію внесення твердих органічних добрив;

– дослідити параметри механізму повороту стебел довгостебельних культур;

– охарактеризувати молотильні системи сучасних зернозбиральних комбайнів вітчизняного та закордонного виробництва;

– провести аналіз сучасного обладнання для утримання свиней «Impiahti Zootecnicle Costruzioni Prefabricate»;

– провести аналіз сучасного утримання телят у будиночках компанії «Cowhouse International BV» (Нідерланди);

– провести аналіз пневматичної системи транспортування кормів;

– провести розрахунок затрат праці при використанні доїльного залу TURN-STYLES HBR.

Проходження технологічної практики розглядаємо як пропедевтичний етап залучення майбутнього педагога професійного навчання до проєктно-дослідницької діяльності з проблематики інновацій сільськогосподарського виробництва, яка передбачає їх участь у студентській науковій роботі: написання рефератів із конкретної теми в процесі вивчення дисциплін; виконання індивідуальних та нетипових завдань дослідницького характеру; участь у конференціях, семінарах та роботі студентських проблемних груп, наукових гуртків або наукових лабораторій, які організуються на випускових кафедрах, що пов'язують свої дослідження з інноваційними процесами у сільськогосподарському виробництві.

Зокрема, на кафедрі професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка під керівництвом доктора педагогічних наук, професора, завідувача

кафедри Ковальчука Василя Івановича функціонує наукова лабораторія «Інноваційні технології навчання», одним із напрямів роботи якої є залучення студентів до проєктно-дослідницької діяльності з проблематики інновацій сільськогосподарського виробництва.

Висновки. Цілеспрямоване проєктування змісту технологічної практики створює умови для набуття майбутніми педагогами професійного навчання практичних умінь та навичок із застосування інновацій у сільськогосподарському виробництві.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко С. В., Логінов М. І., Росновський М. Г., Опанасенко В. П., Самусь Т. В., Вовк Б. І., Єрмоленко Є. І., Маринченко Є. О. Методичні рекомендації до проходження практик. Суми : Вінниченко М. Д., 2018. 144 с.

2. Ігнатенко Г. В., Маринченко Є. О. Інноваційні технології у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання сільськогосподарського профілю : навч.-метод. посіб. Суми : Видавець Вінниченко М. Д., 2021. 172 с.

3. Маринченко Є. О., Росновський М. Г. Роль педагога професійного навчання у впровадженні сучасних інноваційних технологій у галузі сільськогосподарського виробництва. *Педагогічний часопис Волині*. 2019. № 3. С. 57–64.

4. Маринченко Є. О., Ситніков О. М., Кучер О. А. Оновлення змісту ОК підготовки майбутніх педагогів професійного навчання сільськогосподарського профілю з урахуванням інноваційних процесів у сільськогосподарському виробництві. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)* : журнал. 2022. № 12(17) 2022. С.499 (Index Copernicus International).

5. Маринченко Є. О., Тименко О. О. Особливості професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання в сучасних умовах. *«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал*. 2022. № 11(11) 2022. С. 318 (Index Copernicus International).

6. Маринченко Є. О., Толмачов В. С. Залучення здобувачів вищої освіти до проєктно-дослідницької діяльності у ЗВО. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка»*. ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2022. № 52 2022. С. 208 (Index Copernicus International).